

надання послуг. Так, внески населення у фонди фінансування житла зросли на 67 %, лізингові платежі – на 30 %, факторингові операції – на 90 %, страхові виплати по страхування життя – на 38 %. Не дивлячись на зменшення кількості фінансових установ та лізингодавців до кількості 2176 (ліквідовано 151 установу), обсяги їх активів та наданих ними фінансових послуг упродовж останніх років мають стабільне зростання. Так, обсяги наданих ними фінансових послуг, у порівнянні з 9 міс. 2016 р., зросли на 49 % і становили 206,8 млрд. грн. [4].

Стимулом подальшого розвитку фінансових послуг є прийняття у 2017 р. низки законів, що регулюють окремі сегменти ринку, формування інфраструктури сфери фінансових послуг, врегулювання ліцензійних умов діяльності фінансових установ, зміни щодо розкриття фінансової інформації фінансовими установами в загальнодоступній базі та на веб-

сайтах, вимоги щодо дотримання нормативів якості активів фінансових установ тощо.

В напрямку формування постіндустріального суспільства поряд із розвитком фінансових послуг та інших видів послуг, в т.ч. нових, важливим є розвиток науки і освіти [1]. З розвитком інтелектуального капіталу пов'язують сьогодні формування четвертинного сектора економіки (інтелектуальні послуги: наукові дослідження, інформаційні технології), питома вага яких в Україні є значно меншою порівняно з розвинутими країнами [5].

Для розвитку сфери послуг у напрямі формування постіндустріального суспільства, важливого значення набувають умови створення та діяльності підприємницьких структур, особливо малого та середнього бізнесу, формування ефективних економічних інститутів, незалежних від політичних інститутів.

Список використаних джерел:

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл; пер. с англ. Изд. 2-ое, испр. и доп. – М.: Academia, 2004. – 788 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг»
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових ринків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfr.gov.ua>
5. Бицюра Ю. Структурні зрушення в економіці Європейських країн / Ю. Бицюра // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2016. - №3. – С 59-71.

УДК 330.111

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВ

Карачина Н. П. – д.е.н., професор

Вінницький національний технічний університет

З метою оцінювання економічної поведінки вітчизняних промислових підприємств є необхідним формалізація моделей економічної поведінки за допомогою певних критеріїв або математичної інтерпретації. Враховуючи, що в основу моделей економічної поведінки підприємств покладено пріоритетність видів діяльності: виробничої, рентоорієнтованої, змішаної; було проведено дослідження взаємозв'язку між загальним фінансовим результатом (фінансовим результатом до оподаткування) та фінансовим результатом від основної (виробничої) діяльності. Це обумовлено тим, що співвідношення саме цих показників є головним критерієм детермінації вищезазначених моделей поведінки.

Після встановлення наявності зв'язку між зазначеними показниками та загального характеру цього зв'язку, є доцільним використання кореляційно-регресійного методу.

Адже основне завдання даного методу полягає в аналізуванні статистичних даних з метою виявлення за залежності між досліджуваними ознаками у вигляді певної математичної формули і встановлення за допомогою коефіцієнта кореляції порівняльної оцінки тісноти взаємозв'язку.

Відтак, провівши попередній графічний аналіз певного масиву даних зазначених показників за 8 років (2009-2016 рр.) по 57 підприємствам (об'єкти дослідження – машинобудівні підприємства Вінниччини), тобто побудувавши кореляційне поле (точки на графіку, що відповідають кожній парі значень результативної та факторної ознак) та емпіричну лінію регресії виявили відповідну закономірність у залежності між формою зв'язку та моделлю економічної поведінки підприємств:

1. Якщо точки розташовані хаотично по всьому кореляційному полю, це свідчить про

відсутність залежності між загальним фінансовим результатом та фінансовим результатом від основної діяльності → модель рентоорієнтованої поведінки.

2. Якщо точки сконцентровані навколо осі, яка йде від нижнього лівого кута до верхнього правого – це пряма залежність між досліджуваними показниками, тобто рівним змінам середніх значень фінансового результату від основної діяльності відповідають приблизно рівні зміни середніх значень загального фінансового результату. Отже, пріоритетним у формуванні загального фінансового результату є основний (виробничий) напрямок діяльності → модель виробничоорієнтованої поведінки.

3. Якщо точки сконцентровані навколо відповідної лінії: параболи, гіперболи, показникової функції, степеневі функції, логарифмічної функції – це криволінійна (непряма) залежність між досліджуваними показниками, тобто рівним змінам середніх значень фінансового результату від основної діяльності відповідають нерівні зміни середніх значень загального фінансового результату. Очевидним є поєднання усіх видів діяльності із змінною їх пріоритетності або пропорційності, що свідчить про відсутність прямого зв'язку між загальним та виробничим фінансовим

результатом → модель змішаної поведінки.

Окреслені результати констатують, що критерієм математичної інтерпретації моделей економічної поведінки підприємств є обрана форма зв'язку, яка адекватно емпіричним даним визначає тип функції. Надалі за допомогою кореляційно-регресійного аналізу розраховуються параметри обраної аналітичної форми зв'язку (рівняння регресії) між досліджуваними показниками та встановлюється міра тісноти зв'язку між ними. Слід відзначити, що значення коефіцієнта кореляції визначає силу зв'язку і одночасно є індикатором вибору більш адекватної форми зв'язку, яка виражається за допомогою відповідного рівняння регресії. Відтак, доцільно відокремити наступні положення:

– якщо прямий зв'язок є достатньо сильним – це є підтвердженням виробничоорієнтованої поведінки підприємства, в протилежному випадку – вибір форми зв'язку не є вірним: необхідно повторно побудувати кореляційне поле – результатом чого буде виявлено криволінійний зв'язок;

– якщо криволінійний зв'язок є достатньо сильним – це є підтвердженням змішаної поведінки підприємства, в протилежному випадку – вибір форми зв'язку не є вірним або взагалі відсутнє кореляційне поле.

УДК 502.33 : 631

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ

Ходаківський Є. І. – д.е.н., професор

Житомирський національний агроекологічний університет

Одним із головних критеріїв еколого-економічної оцінки сучасних підходів до аграрного природогосподарювання є принцип забезпечення екологічної безпеки. При цьому методи господарювання повинні зводити до мінімуму негативні впливи сільськогосподарського виробництва та сприяти відтворенню природного потенціалу агроєкосистем. В той же час відсутність комплексного підходу до формування інституціонального середовища процесу екологізації знижує ефективність застосування того чи іншого інструменту в системі забезпечення екологічної безпеки аграрного виробництва. Тому дуже важливим є удосконалення механізму, який забезпечує екологічну безпеку в аграрному секторі, в тому числі, розробка інструментів і методів регулювання екологічних ризиків. Одним із методів попередження й покриття екологічних ризиків, що поєднує в собі як відшкодування збитку, так і здійснення превентивних заходів, є

їхнє страхування.

Загроза виснаження природних ресурсів і погіршення екологічної ситуації в аграрному секторі економіки має тенденцію до розширення через впровадження переважно інтенсивних технологій сільськогосподарського виробництва, нерозвиненість інституціональної основи природоохоронних заходів, відсутність або обмежене використання природозберігаючих технологій, низьку екологічну культуру.

Одним із суттєвих недоліків вітчизняної практики забезпечення екологічної безпеки є те, що велика частина фінансових потоків спрямовується в основному на відшкодування збитку, який виник унаслідок прояву екологічних ризиків. Але як показує зарубіжний досвід, ефективнішим є фінансування системи превентивних заходів поряд із відшкодуванням заподіяної шкоди. Наявність низки екологічних ризиків у сфері аграрного виробництва зумовлює необхідність використання сучасних фінансових інструментів мінімізації та нейтралізації їхньої